

Lidt for begynderen

Vinteren er nu overstået og planterne har stået det meste af denne kolde og mørke tid i et forhåbentlig ikke for varmt rum og har klaret sig uden vanding. Vejret er nu blevet varmere og solen har fået magt, så megen magt, at det er nødvendigt at skygge for planterne i den tid, solen står på vinduet. I drivhus kan det allerede nu være nødvendigt med en let kalkning, der hvor solen brænder mest. Senere i maj og juni har vi forhåbentlig fået virkeligt forår med megen sol og varme. Nu har planterne vænnet sig til lyset, men pas alligevel på solen, der hvor planterne står nær et vindue, der kan meget let opstå svære forbrændinger på planterne. Selv om planterne kan leve videre med en forbrænding, ser det ikke kønt ud og kan følge planten hele dens liv.

I marts har man måske begyndt så småt at vande, alt efter vejret, men nu i april er det forhåbentlig så lyst og varmt, at lidt mere vand er nødvendigt. Men vær altid opmærksom på, at man lettere giver for meget end for lidt, når man er begynder. Man har været vant til planter med blade, og dissers ret store vandforbrug, og så er det svært at omstille sig

til et betydeligt mindre forbrug, men husk på, at sukkulente planter netop er planter, der har lært at spare på vandet, og det i en sådan grad, at bare lidt for megen fugtighed kan gøre ubodelig skade på rodnettets. Har man vandet lidt rigeligt et par gange i træk, går det ud over de fine rodhår, som bortrådner, og vandet kan så ikke suges op i planten, som så i løbet af nogen tid begynder at skrumpe eller hænge. Nåda tænker man, den plante trænger vist til lidt vand, og nu er spillet gående, rødderne rådner helt bort og planten går ud. – Har man vandet rigeligt og er blevet opmærksom derpå, da slå potteklumpen ud af potten og undersøg rødderne, er der gode rødder tilbage, da fjern mest muligt af den våde jord og plant igen med ny jord. Lad planten stå i nogen tid inden man atter begynder med vanding, og da med forsigtighed. – Er rødderne derimod allerede helt rådne og løsner sig fra planten, må planten behandles som stikling, afpuds alt dårligt og råddent, sæt planten i en ny potte med let jord, gerne med rent grus foroven i potten, og sæt planten gerne så højt i potten som muligt, ja den må helst stå på jorden støttet af et par

pinde. Står den så i fred og ro uden vanding indtil nye rødder har vist sig, skal der nok blive plante ud af den igen, blot må man lang tid fremover være påpasselig med for meget vand, men man er blevet en erfaring rigere.

For måske bedre at kunne regulere vandingen, vil det være på sin plads at fortælle lidt om, hvad planterne egentlig bruger vandet til. Vandet bruges af planterne til seks forskellige formål: 1) til fordampning fra blade eller overflade. 2) til transport af uorganiske salte. 3) til transport af organiske salte. 4) til opbygning af organiske stoffer. 5) som opløsningsmiddel for celleindholdet. 6) til at holde saftspændingen.

Til det første, fordampningen, er sukkulenterne netop indrettet til at spare mest muligt på vandet, bladene bittesmå eller kun reminiscenser (*Euphorbia*, *Opuntia*) fra fordums tider. Plantelegemet er opbygget til mindst mulig overflade, den velkendte runde form giver den mindste overflade i forhold til plantens størrelse, og for yderligere at spare på fordampningen, har planten opbygget ribber, som danner skygge for en del af planten, og nåle og torne er også i høj grad medvirkende til at danne skygge. Så man forstår heraf, at til denne fordampning bruges der ikke meget vand af sukkulenterne i forhold til de bladbærende planter med deres enorme fordampningsoverflade. Fordampningen i sig selv er egentlig ikke noget planterne har brug for, men den er uundgåelig, når planterne åbner deres spalteåbninger for at give plads for kuldioxyden, der skal have fri adgang til planten.

Dernæst bruger planten vand til at transportere uorganiske salte, der er nødvendige for plantens vækst. De uorganiske salte forekommer i jorden, måske som netop udstrøet eller udvandet kunstgødning. Disse salte, som er opløst i vandet, suges nu ind gennem planternes fine rodnet, nærmere betegnet de fine små rodhår, og føres med vandet rundt til de steder, planten har brug for dem.

Til punkt 3, transport af organiske stoffer, er vandet ligeledes nødvendigt. Disse stoffer føres omkring i plantens sikarsystem til de områder i planten, der har behov derfor, blandt andet til vækstpunkter i rod og top.

Punkt 4. Til opbygning af organiske stoffer er vandet også nødvendigt, det er for eksempel et led i fotosyntesen. Fotosyntesen er den helt fantastiske proces, planter alene er i stand til,

nemlig omdannelsen af uorganisk stof til organisk. Ved hjælp af vand, kuldioxyd og lysets energi danner planten glykose (sukker) og ilt. Punkt 5. Oplysningsmiddel for celleindholdet. Her bruges vandet til at holde de mange organiske og uorganiske stoffer, som skal bruges i en plantecelle, opløst.

Og endelig til det sidste punkt, saftspændingen. Her bruges vandet til at holde planterne oprejst, vi kender alle den slapt hængende plante, som næsten omgående knejser med nakken, når den får det tiltrængte vand. – Også sukkulente planter har brug for denne saftspænding, om end ikke i så høj grad, men tænk blot på en *Opuntia*, som er vandlidende og ikke bliver støttet af noget, den vil snart kravle hen ad jorden.

Dette var lidt om, hvad planterne bruger vandet til, og det kan nok give lidt stof til eftertanke, næste gang man kommer med vandkanden, måske skal lige tilføjes, at står planterne ude i fri luft en sommerdag med høj temperatur, så vil der fordampe meget vand fra jorden i potterne uden planternes medleven. Dette må der naturligvis tages højde for ved lidt ekstra vanding.

I månederne april, maj og juni er der også mange andre aktiviteter for kaktusdyrkeren end lige vandingen, der er såning, der er stiklingeformering, podning, ompotning og meget andet, men dette må vente til næste nummer, dog kan der her siges, at vedrørende frøformering, er der allerede skrevet mange artikler i »Kaktus«, blandt andet i »Kaktus« nr. 4, januar/marts 1972, samt »Kaktus« april 1974.

Otto Forum Sørensen.